

Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nın Özellik ve Gizemleri

Galip AKIN¹

Özet

İnsan, yeryüzünde var olduğu zamandan itibaren doğa koşullarıyla ve doğada bulunan canlılarla, takdirle ve hayranlıkla karşılanacak bir mücadele içinde olmuştur. Başlangıçtan Neolitik Döneme kadar tamamen doğa koşullarında avcı toplayıcı kültüre sahip olarak yaşarken, Neolitik'ten Dönem'den itibaren ilk kez yerleşik düzene geçerek bitkilerden buğday, arpa, çavdar, mercimek, nohudu ekerek, hayvanlardan domuz, koyun, keçi ve tavuğu evcilleştirerek besin üreticisi olmuştur. Böylece 18. yüzyılın son çeyreğinde başlayan Sanayi Devrimine kadar, sahip olduğu bilgi düzeyi, yeteneği, deneyimi ve teknolojik gelişmişliği oranında doğadan yararlanarak yaşamını sürdürmüştür. Bu süreçte, dünyada insan nüfusunun azlığı ve teknolojik düzeyinin düşüklüğü gibi nedenlerle doğanın tahribi ve doğa kirlenmesi gibi önemli olaylar yaşanmamıştır. Sanayi Devrimi ile birlikte aşırı nüfus artışı ve plansız teknolojik gelişmeler nedeniyle enerji ihtiyacının hızla artması sonucu, fosil yakıtlar olarak bilinen kömür, petrol ve doğalgaz kullanımı ile birim alandan fazla ürün almak amacıyla tarım ilacı ve suni gübre kullanımı gibi etmenlerle 1950 yılından itibaren, özellikle 1970 yılından sonra çevre kirlenmesi sorunları artarak devam etmiştir. Helenistik Dönemden itibaren, bazı üst düzey bürokrat ve kral gibi yöneticiler, konak ve saraylarında, bahçe, park gibi doğa düzenlemeleri yapmış iseler de bunların miktarı ve oranı düşük düzeylerde kalmıştır. Yirminci yüzyılın başından itibaren kentlerde yaşayan insanların boş zamanlarında ormanlarda bazı korunan alanlara talebi giderek arttı. Korunan alanlardan biri de milli parklardır. Ülkemizde milli parklar gibi korunan alanların oluşturulmasına 1950'li yılların sonlarından itibaren başlanmıştır. Korunan alanlardan olan milli parklar insanların doğa özlemi ve sevgisinin oluşmasında, doğanın öneminin anlaşılmasında, hatta uygun kent plan ve projelerinin yapımında örnek oluşturmaktadırlar. Bu çalışmada ülkemizde korunan alanlarla ilgili çalışmaların kısa bir tarihçesi verilerek, Türkiye'nin 1958 yılında ilk milli park ilan edilen, Yozgat Çamlığı Milli Parkı hakkında genel bilgiler verilecektir. Sonra da milli parkın özellik ve gizemleri maddeler halinde sunulacaktır. Çalışma, sonuç ve öneriler bölümü ile tamamlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Korunan Alanlar, Milli Park, Yozgat Çamlığı Milli Parkı, Turizm

Yozgat Pine Grove National Park's Features and Mysteries

Abstract

Human being has been in an appreciated struggle with natural conditions and the creatures in nature since he existed on earth. From the beginning to the Neolithic period, he lived in a hunter-gatherer culture in natural conditions, and after the Neolithic, he became a food producer by planting wheat, barley, rye, lentil, chickpea as well as domesticating pig, sheep, goat and chicken. Thus, until the Industrial Revolution, which started in the last quarter of the 18th century, he has

¹Prof. Dr., Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, Yozgat Bozok Üniversitesi, Yozgat
İlgili yazar / Corresponding author: galip.akin@bozok.edu.tr

Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nın Özellik ve Gizemleri

survived by benefiting from the nature in the level of knowledge, ability, experience and technological development. During this stage, there were no significant events such as the destruction of nature and the pollution of nature due to the lack of human population and low technological level in the world. With the Industrial Revolution, due to the rapid increase in energy demand due to overpopulation and technological developments, the use of coal, oil and natural gas, known as fossil fuels, and the use of pesticides and artificial fertilizers in order to get more products from the unit area, since 1950, especially after 1970, environmental pollution problems have continued to increase. As of the Hellenistic period, although a number of leaders such as high-level bureaucrat and the king performed landscaping like garden parks and nature arrangements in their mansions and palaces, the amount of them remained at low levels. Since the beginning of the twentieth century, people living in urban areas increased their demand for the protected areas such as forests in their free time. One of the protected areas is the national parks. In our country, the creation of protected areas like national parks has begun since the late 1950s. National parks, which are protected areas, serve as a model for people's longing and love of nature, for understanding the importance of nature, and even for the construction of suitable urban plans and projects. In this study, by giving a brief history of studies on protected areas in our country, general information on the Yozgat Pine Grove will be presented which is the Turkey's first national park as declared in 1958. Then the features and mysteries of the national park will be presented as substances. The study will be finalized with the results and recommendations section.

Keywords: Protected areas, National Park, Yozgat Pine Grove National Park, Tourism

1. GİRİŞ

İnsan yeryüzünde var olduğu andan Neolitik Dönemin başlangıcına (MÖ 10 bin yy.) kadar, tamamen doğa koşullarında avcı, toplayıcı bir kültüre sahip olarak yaşamını sürdürmüştür. Bu süreçte yaşadığı çevresinde bitkileri ve küçük hayvanları toplayarak besin olarak kullanmıştır. Neolitik Dönemden itibaren ilk olarak bitkilerden buğday, arpa, çavdar, mercimek ve nohudu ekerek, hayvanlardan ise domuz, koyun, keçi ve tavuğu evcilleştirerek besin üreticisi olmuştur. Bu süreç bazı değişiklik ve farklılıklarla 18. yy. çeyreğinde başlayan Sanayi Devrimine kadar devam etmiştir (Akin, 2018). İnsan başlangıçtan itibaren doğa ve doğada bulunan bitki, hayvan ve insanlarla bir yaşam mücadelesi içinde olmuştur. Bu zaman içinde edindiği bilgi, beceri, deneyim ve teknolojik düzeyi oranında, doğadan ve diğer canlılardan yararlanarak yaşam düzeyi ve kalitesi ortaya çıkmıştır. Bu süreçte insan nüfusunun azlığı ve doğa bilincinin toplumlarda yeterince oluşmamasından, doğanın korunması ve gerekli tedbir ve girişimlerin alındığını söylemek pek mümkün değildir. Ancak yazının icadından sonra Babillerin, Babil Kentinde yaptıkları asma bahçeleri ve sonrasında Pers kentleri bahçeleri (MÖ 19. yy.), Roma kenti bahçeli villalardan ve 18. yy. sonlarında Avrupa'da sanayinin etkisiyle oluşmaya başlayan ve giderek yaygınlaşan bahçeli kentler ve ağaçlı yollar, bu süreçte yapılmış ve parmakla örnek gösterilecek, bu konudaki girişimlerdir (Erdoğan ve Erdoğan, 2017). Anadolu Selçukluları ve Osmanlılarda ev bahçe gibi özel mülkiyetler var ise de bazı ormanlar istisna olmak üzere ormanlar cibali mübaha yani halkın malıdır, halk dilediği gibi yararlanabilmektedir. Osmanlı İmparatorluğunda Tanzimat'tan (1839) önce nüfus azlığı ve halkın ihtiyacını karşılayacak düzeyde zengin ormanlar bulunmaktadır. Sonraki yıllarda yapılan savaşlar ve bunların olumsuz sonuçlarıyla halkın mali gücünün gidererek zayıflaması, halkın temel ihtiyaçlarını ormanlardan karşılamaya yönelmesi ve ormanların korunmasına yönelik yeterli girişimlerin olmaması ve balkanlardan ve diğer bölgelerden gelen göçmenlerin orman kenarlarına yerleştirilmesi, ormanların giderek azalmasına neden olmuştur (Akin, 2006; Erdoğan ve Erdoğan, 2017).

Tanzimat Fermanı'yla birlikte (1839) Ormancılığın ekonomik boyutu kavranmış bunun sonucu, ormanların korunmasına ve ekonomik işletilmesine ilişkin olarak 1851'de Ticaret Nezaretine

bağlı Orman Müdürlüğü orman muhafaza kadroları oluşturulmuştur. Oluşturulan Orman Müdürlüğü, orman ticareti ile uğraşan ve ileri gelenleri rahatsız etmiştir. Orman Genel Müdürlüğü ormanların korunmasına ilişkin bazı girişimler ve yasal önlemler almışsa da ormanlardan daha fazla yararlanma, kazanç elde etme düşüncesi ağır basmıştır. 1858'de orman mektebi açılmış, bu yıl ormancılığın başlangıç tarihi olarak değerlendirilmiştir. Sonraları da birtakım ormancılıkla ilgili girişimler ve düzenlemeler yapılmışsa da, Osmanlı İmparatorluğu'nun sonlarına doğru yapılan orman varlığı tahmini %10 civarına düştüğü görülmüştür (Akin, 2006; Güloğlu, 2010).

Cumhuriyet'in ilanından hemen sonra 1924 yılında, ülkemizde 8 yerde Orman Başmüdürlüğü oluşturulmuş ise de, 1929 yılında Başmüdürlükler ve unvanları kaldırılmıştır.

Ülkemizde 1937 yılında çıkarılan 3116 sayılı Orman Kanunu bir devrim niteliği taşır. Bu kanunla ormanlarımız devlet eliyle işletilmeye başlanmıştır. 1945 yılında çıkarılan 4767 sayılı kanun çerçevesinde ülke genelinde 121 yerde Devlet Orman İşletme Müdürlükleri oluşturulmuş ve 1956 yılında da halen yürürlükte olan 6831 sayılı kanunla çağdaş anlamda ormancılığa geçiş sağlanmıştır (Gümüş, 2014).

Türkiye Cumhuriyeti'nin 29 Ekim 1923 yılında ilan edilmesinden sonra, daha önceki ve Kurtuluş Savaşı sonrasında ortaya çıkan mali ve yapısal güçlükler bir bir aşılmıştır. Bu süreçte orman alanlarının yaşam için taşıdığı önem daha iyi anlaşılmaya başlanmış, bunun sonucunda orman alanlarının korunması, geliştirilmesi ve artırılmasına yönelik önemli gelişme ve başarılar elde edilmiştir. Osmanlı'nın son zamanlarında orman varlığı % 10'lara kadar düşmesine karşın, Orman Genel Müdürlüğü'nün 2015 yılı verilerine göre bu orman varlığımız % 28.6'ya yükselmiştir (Orman Genel Müdürlüğü, 2018).

Ormanlarımızın korunmasına, geliştirilmesine ve artırılmasına ilişkin, orman alanlarının doğru, verimli bir şekilde kullanılması ve ormanların yararlarının gösterilmesi ve öneminin belirtilmesi amacıyla yapılan çalışmalardan biri de milli parkların oluşturulması girişimidir. Ormanlar ve milli parkların halkın, bedensel, sosyal, ruhsal ve bilişsel sağlığı ve gelişimde saymakla bitmeyecek diyebileceğimiz yararlarının olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Öte yandan insan ve diğer canlıların yaşam ortamında hayati önemi olan hava, su ve toprağın temiz tutulması ve korunmasında olmazsa olmaz etmenlerden biridir. İnsana bu derece yararları olan orman ve milli parklar aynı zamanda birçok bitkinin ve hayvan türünün gerçek anlamda korunarak rahatlıkla yaşamlarını sürdürmelerini sağlayan alanlardır (Ertürk, 2011; Kuvan, 2012; OGM, 2018).

Ormanların tanıtımı, yararlarının gözlenmesi, korunmasının öneminin anlaşılması amacıyla 05.02.1958 tarihinde ilan edilen ilk milli park Yozgat Çamlığı Milli Parkı'dır. Bu çalışmada Ormanların yaşamsal önemi vurgulandıktan sonra, Yozgat Çamlığı Milli Parkı özellikleri ve gizemleriyle tanınmaya çalışılacaktır.

2. KORUNAN ALANLAR VE ORMANLARIMIZIN FONKSİYONLARI

Milli park, tabiat parkı, tabiat koruma alanı tabiat anıtı ve yaban hayatının geliştirmesi gibi sahalar, korunan alanlardır. Korunan alanlar, yaşamsal alanların, biyolojik çeşitliliğin ve doğal kaynakların korunması, geliştirilmesi ile sürekliliğinin sağlanmasına hizmet eden, yasal ve diğer etkin yollarla yönetilen ayrılmış kara ve sulak alanlardır (Ersoy ve Daşdemir, 2016).

İnsanın özellikle Neolitik Dönemde yerleşik düzene geçmesiyle başlayan doğa tahribatı, Sanayi Devrimi ve sonrasında başlayan aşırı nüfus artışı ile sanayinin ihtiyacı olan enerjiyi karşılamak için kömür, petrol, doğalgaz gibi fosil yakıt kullanımının da artmasıyla, doğa dengesinin bozulması ve tahribi, büyük boyutlara ulaştı. Bu durum insan yaşamı ve sağlığı başta olmak üzere, tüm

Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nın Özellik ve Gizemleri

canlıları ve yaşam alanlarını tehdit eder duruma geldi. Bilhassa 1980'li yıllardan itibaren doğayı korumak, doğanın korunmasına yönelik bilinç oluşturmak ve doğanın önemini vurgulamak amacıyla, tüm dünyada girişimler ve önlemler artarak devam etmiştir (Erdoğan ve Erdoğan 2017; Şahbaz ve Altınay 2015).

Bu girişim ve önlemler arasında milli park oluşturmak, önemli bir yer tutar. Milli parklar, doğa yürüyüşü, fotosafari, kampçılık, flora ve faunanın gözlenmesi, piknik yapmak, jeolojik oluşumların izlenmesi, kuş gözlemciliği, tarihi ve kültürel değerleri görme, dağ ve kır sporları, manzara seyretme, dinlenme ve eğlenme gibi birçok aktivitenin yapılabilirdiği yerlerdir (Şahbaz ve Altınay, 2015). Ormanlar ve korunan alanlar, ekonomik katkılarının yanında insan, bitki ve hayvanlar için hayati öneme sahip ekolojik hizmetleri yerine getirmektedir. Diğer bir anlatımla aynı zamanda onların yaşam alanlarıdır. Bu alanlar fotosentezle, karbondioksit gazını bağlayarak, bitkilerin temel besini olan glikozu oluşturur ve oksijen açığa çıkarır. Doğada su ve mineral dengesi ve döngüsüne yardımcı olur. Toprağı korur, heyelanı ve erozyonu önler. İklimin düzenlenmesi, havanın filtre edilmesi gibi çok sayıda ekolojik hizmetleri yerine getirirler.

Özellikle milli parklar gibi gününbirlik ziyaret edilen koruma alanlarının, insanın bedensel, sosyal, ruhsal, bilişsel yönlerden sağlıklı ve dinç kalmasında etkisi tartışılmaz niteliktedir. Koruma alanları ve ormanların sağladığı bu fayda ve hizmetler sağlıklı bir toplum ve yaşanabilir bir çevre için gereklidir. Günümüz insanının ulaştığı teknolojik gelişmeler bile küresel düzeyde bunları yerine getiremez. Dünyada her yıl ülkemiz orman alanı kadar (yaklaşık 230 bin km²) orman alanlarının yok olması ve dünyada aşırı nüfus artışının devam etmesi, buzulların erimesi, heyelan, sel, tayfun, kuraklık gibi küresel ısınma nedenlerinin önlenemez biçimde kendini göstermesine sebep olmaktadır. Bu nedenle tüm ülkeler birlikte var güçleriyle çalışarak bir an önce önlemleri almalıdırlar (OGM, 2018; Şahbaz ve Altınay, 2015).

Kentleşme ve kent yaşamının stresli ortamı gün geçtikçe artmakta, aşırı nüfus artışı, fosil yakıtların kullanımının artmaya devam etmesi, hava, su ve toprak kirlenmesi ile çevresel bozulmanın giderek yaygınlaşmasıyla da günlük yaşam, sıkıntı ve tedirginliklerle geçmektedir. Bu güç yaşam koşulları, biraz olsun rahatlamak, ayrıca insanların boş zamanlarını doğa koşullarında ve doğa içerisinde geçirme isteklerini artırmaktadır. Bu nedenle milli parklar gibi koruma alanlarına ihtiyaç da artmaktadır (Kocaeski ve diğerleri, 2012).

Koruma alanları içerisinde milli parklar rekreasyonel alanlar olarak önemli yer tutmaktadır. Türkiye'de günümüz itibarıyla 43 milli park bulunmaktadır. Türkiye'de milli park çalışmaları ilk olarak 1956 yılında yürürlüğe giren 6831 sayılı Orman Kanununun 25. Maddesi ile uygulama alanı bulmuştur. 1983 tarihinde çıkarılan 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu ile bugünkü konumuna gelmiş ve planlı bir gelişme ile günümüze ulaşmıştır (Şahbaz ve Altınay, 2015).

Bu çalışmada, Türkiye'nin 05.02.1958 tarihinde ilan edilen ilk milli parkı olan Yozgat Çamlığı Milli Parkı özellik ve gizemleriyle birlikte açıklamaya çalışılacaktır.

3. YOZGAT ÇAMLIĞI MİLLİ PARKI

Yozgat, İç Anadolu Bölgesinde Kızılırmak Nehri'nin oluşturduğu yay içerisinde yer alır. Ankara-Sivas ana karayolu üzerinde bulunan Yozgat, Ankara'ya 225 km, Sivas'a 220 km ve Kayseri'ye ise 175 km dir. Deniz seviyesinden 1300 m. yüksekliğe sahiptir. Yaklaşık doğu-batı yönünde uzanan bir büyük dere içerisinde yer alır. Güneyindeki tepelerde Yozgat Çamlığı Milli Parkı ile Fatih Doğa Parkı ve Devlet Ormanı, kuzeyinde ise Nohutlu Tepe ve Termal Aqua Parkı'nın bulunduğu tepeler yer alır.

Yozgat İl merkezinin güneyinde bulunan Yozgat Çamlığı Milli Parkı, şehir merkezinin hemen bitişiğinde 1647 metre yüksekliğindeki Sooluk tepesi ve civarındaki Taşdemir Tepe (1505) ile Katran Dere, Çayır Dere ve Taşköprü Deresi, Çayırpınar Sirtına yerleşmiş ve 266,9 hektarlık alana sahiptir. Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nın batısında 280 hektarlık Devlet Ormanı, doğusunda ise 242 hektar alanı olan Fatih Tabiat Parkı ile iç içe durumdadır. Yozgat Çamlığı Milli Parkı 1350 ile 1647 metre arasında bir yükseklikte yer alır (Kervankıran ve Kılıç, 2017; Yozgat Kent Tarihi, 2009). Yozgat Çamlığı Milli Parkında, piknik alanı, kameriyeler, otoparklar, Kır Lokantası, Çamlık Kafeterya, Tabiat Eğitim Merkezi, Çamlık Oteli, çocuk oyun alanı, 4 adet çeşme, mescit, basketbol ve voleybol sahası, seyir terasları, barbeküler, su deposu, yürüyüş ve bisiklet yolu gibi aktivite alanları yer almaktadır. Milli Park flora ve fauna bakımından zengindir. Ağaçlardan Karaçam yalnız İç Anadolu Bölgesi'nde Yozgat Çamlığı Milli parkında kalmıştır. Karaçamlar parkın baskın türünü oluşturur. Buradaki Karaçamların önemli özelliği ise bazıları 400-455 yıllık olmalarına rağmen (en büyüğü 455 yaşında ve çevresi 4.90 metre) hala tohum verme ve büyüme yeteneğine sahip olmalarıdır. Ağaçlardan Sarıçam, Toros Sediri, Katran Ardıcı, Bozardıç, Meşe, Ahlatarmudu, Çakal (yaban) Eriği, Mahlep (yaban kirazı), Geyik Elması, İhlamur, Mavi Ladin, Servi, Titrek Kavak, Badem Ağacı, Akasya, Salkım Söğüt gibi ağaçlar ile birlikte tespit edilen toplam 218'in üzerinde bitki türü bulunmaktadır.

Fauna olarak memeli, kuş, sürüngen, karınca ve bazı küçük hayvan türleri bulunmaktadır. Milli Park ve çevresinde 71 kuş türü tespit edilmiştir. Milli Park, Kaya Kartalı ve bazı ötücü kuşlar bunlar arasındadır. Yozgat mahallelerinde bulunan 74 çeşmeye su kaynağı olmuştur. Ayrıca, geçmişte yazın Yozgat Halkı'nın serinlemek için kar ihtiyacını karşılayan 16 adet kar kuyusu bulunmaktadır. Bunlardan 2 tanesinin toprakla dolan içi, temizlenmiş durumdadır (Orman ve Su İşleri Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü Yozgat Şube Müdürlüğü, 2015, 2017).

Turizm ve Korunan alanlarda rekreasyon faaliyetlerine ilginin giderek artmasıyla, milli parklardaki rekreasyonel aktivitelerde gittikçe önem kazanmakta ve turizm faaliyetleri içinde önemli bir yer tutmaktadır. Birçok ülke bu ilgi ve gelişimi fırsat bilerek başta doğa tabanlı turizm ve açık hava rekreasyonu olmak üzere ekonomi planlamalarında turizm ve rekreasyona daha fazla yer ve önem vermeye başlamışlardır. Bu nedenle de rekreasyon, park ve koruma alanları kullanımı da oldukça önem taşımaktadır. Parklara daha fazla ziyaretçinin gelmesi ve yararlanması için park projelerinde rekreasyon alanları dikkatli ve özenle planlanmalıdır (Şahbaz ve Altınay, 2015).

Yozgat Çamlığı Milli Parkı, Yozgat ve Yozgat halkı için büyük bir kazınımdır. Buradaki bitki, hayvan çeşitliliği ve halkın bedensel, ruhsal, bilişsel, sosyal sağlığı ve gelişimi açılarından hayati öneme sahiptir diyebiliriz. Özellikle şehrin hemen bitişiğinde olması Milli Parkın önemini daha fazla artırmaktadır. Yeter ki gerekli koruma, geliştirme, bakım için planlama ve projelendirmeler titizlikle uygulansın. Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nın halkın bedensel, ruhsal, sosyal ve bilişsel sağlığı ve sosyal yararları açılarından gerçekten tartışılmaz niteliktedir. Özellikle de Milli Park ve civarında hava, su, toprak, gürültü ve görüntü kirliliğinin olmayışı nedeniyle bu yararları fazlasıyla sağlayacağı kuşkusuzdur.

4. YOZGAT ÇAMLIGI MİLLİ PARKI'NIN ÖZELLİK VE GİZEMLERİ

Yozgat İl Merkezinin güney bitişiğinde yer alan Yozgat Çamlığı Milli Parkı, doğusunda Fatih Tabiat Parkı, batısındaki Devlet Ormanı ile bütünleşerek iç içe girmiş durumdadır. Milli Park, deniz seviyesinden 1350-1647 metre yükseklikte, engebeli dere ve tepelerin yamaçlarına yerleşmiş, Yozgat İl merkezine hâkim durumda görülebilmektedir.

Günümüzde Türkiye'deki 43 milli park içerisinde 05.02.1958 yılında ilan edilen ilk milli parktır.

Yozgat amlığı Milli Parkı'nın Özellik ve Gizemleri

Çalışmada, Ocak 2018 ile Mart 2019 tarihleri arasında 10-15 günde bir gidilerek Yozgat amlığı Milli Parkı'nın kendine has birçok özelliği ve gizemi gözlemlenip araştırılıp literatürden de yararlanarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Maddeler halinde kısaca açıklanan bu özellik ve gizemler dikkatle incelendiğinde milli parkı oluşturan bitki, hayvanlar ve cansız öğelerin oluşturduğu ekosistemin işleyişi, çevre iklimine etkisi, Yozgat'a ve milli parkı ziyaret edenlere sağladığı yaşamsal değerdeki yarar ve katkıları, milli parkın önemi ve değerini en güzel açıklayacak niteliktedir.

4.1. Yozgat amlığı Milli Parkı

- 1- Türkiye'de 05.02.1958 tarihinde ilan edilen ilk milli park olması.
- 2- Yozgat amlığı Milli Parkı'nın, Yozgat'ın güneyinde ve hemen bitişiğinde olması.
- 3- Milli park içinde 218 den fazla bitki türünün bulunması, bu bitki türlerinden 28 tanesinin endemik olması.
- 4- Domuz, tavşan, kurt, sincap gibi memeli hayvanları barındırması, yılda en az 100 domuzun, köylüler tarafından öldürülmesine karşın hala varlıklarını sürdürmeleri.
- 5- Yozgat amlığı Milli Park'ında bulunan kırmızı orman karıncalarının, parazitlere karşı buradaki ağaçları korumaları.
- 6- Bir tane Kaya Kartalı yuvasının Milli Park içinde bulunması.
- 7- Milli parkta yaşayan ya da kısa sürede olsa uğrayan 71 kuş türünün bulunması.
- 8- Yozgat Milli Parkı sert kayalıklar üzerinde olmasına rağmen, burada bitkilerin ve hayvanların varlıklarını sürdürmeleri.
- 9- Yozgat amlığı Milli Parkı geçmişte Yozgat'ın su ihtiyacını 74 çeşme ile karşılamıştır.
- 10- Birçok ağaç türünün sonradan buraya dikilmesi ve bunların Karaçam, Meşe, Ahlat armudu, Alı, Yaban Eriği gibi yerli bitki türleriyle uyum sağlayabilmesi.
- 11- 400-455 yıllık Karaçamların hâlâ tohum vererek üretken durumda olmaları.
- 12- Yozgat amlığı Milli Parkı'ndaki Karaçamların İç Anadolu'da kalan son Karaçam türü özelliğinde olması.
- 13- Yozgat amlığı Milli Parkı'nda (266.9 hk) birçok bitki türünün buraya sonradan dikilmesinin yanında, doğusunda Fatih Tabiat Parkının (242 hk.), batısında ise Devlet Ormanının (280 hk.) bulunması ve bu üç ormanın farklı büyüklükteki alanlarının toplam büyüklüğu 788.9 hektar civarındadır ki, bunlar bir ekosistem gibi çalışmaktadır.
- 14- Özellikle İlkbahar'da, sabahın erken saatlerinde ötücü kuşların birbiriyle yarışır şekilde ötüşleri.
- 15- Büyük Karaçamların tepeleri, toprağın altının kayalık olması ve karın fazla yağdığı yıllarda çamların tepe kısmına bastırarak şemsiye şeklinde açılmasına neden olmuş ve üst dallar yana doğru uzayarak, bazıları ağacın gövde uzunluğundan fazla büyümüştür.
- 16- Milli Parkın Karaamlarını ilk olarak Aslıya aşık olan Keremin diktiği rivayet edilir.
- 17- Bu Karaamlardan 5 tanesi hâlâ burada yaşamını devam ettirmektedir.

18- Rüzgârlı havalarda çam yaprakları ve ince dalları insanı rahatlatan bir hışırtı çıkarırlar. Bu hışırtı sesi çamlara özgüdür.

19- Yozgat Çamlığı Milli Parkındaki Karaçam, Meşe, Bozardıç, Ahlat armudu, Alıç, Yaban Eriği 'nin yanında Sarıçam, Katran Ardıcı, Toros Sediri, Mavi Ladin, Badem ağacı, Titrek kavak, Akasya ve Ihlamur gibi sonradan dikilen ağaçlarla birlikte Milli Park'a bir hoşluk, güzellik vermektedir. 20-Mart ayından Ağustos ayına kadar farklı tür çiçekler birbirini izleyerek çiçek açmaktadır.

21- Milli Park'ın üzeri özellikle İlkbahar ve Sonbaharda sabahın erken saatlerinde hafif sisle kaplanır.

22- Milli Park'tan günbatımı seyrinin doyulmaz güzellikte olması.

23- Milli Parkta 16 adet kar kuyusu kalıntısı vardır. Bunlardan 2 tanesinin toprakla dolu olan içi, Tarım ve Orman Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü Yozgat Şube Müdürlüğü tarafından temizlenmiştir.

24- Yozgat Milli Parkı karşısında bulunan Nohutlu Tepe ile daha uzakta bulunan ve Bizanslılar tarafından yapılan Çeşka Kalesi'nin seyredilebilmesi.

25- Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nın Divanlı Köyü tarafına (güneye) açık havada bakarak Kayseri Erciyes dağının ihtişamlı görüntüsünü seyredebilirsiniz.

26- Milli Park'ın içinde seyir teraslarının, 5 km' lik yürüyüş yolu ile piknik alanının bulunması.

27- Milli Park'ta "Tabiat Eğitim Merkezi"binasının dinlenme yeri olarak kullanılan köşk, Et Lokantası, Çamlık Kafeterya'sı, otel, çeşme ve tuvaletlerin bulunması.

28- Milli Park'ın deniz seviyesinden yüksekliği 1350 ile 1647 metre arasında bulunması, yayla özelliği izlenimi vermektedir..

29- Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nda iki tepe ve üç dere bulunması

30- Milli Park, hava kirlenmesi olmayan Yozgat 'ın akciğerleri niteliğindedir.

31- Ağaçların yaptığı fotosentez ve filtre özelliği ile Yozgat'ın havasının temiz kalmasında önemli paya sahiptir.

32- Rüzgârın getirdiği ince tozları filtre ettiğinden Yozgat' ın havasının tozdan arınmış kalmasında payı büyüktür.

33- Milli Park'ta hava, su, toprak, gürültü ve görüntü kirliliği bulunmamaktadır.

34- Milli Park'ta normal şartlarda Temmuz ve Ağustos aylarında dahi terleme mümkün değildir. Yanındaki Yozgat şehir merkezinden yazın 3-4 °C kadar serin olMAKTADIRur.

35- Manzarası ve yeşilliği ile insanın bedensel, ruhsal, sosyal ve bilişsel yapısının korunması ve sağlığının devamında büyük payı bulunmaktadır.

36- Özellikle çocukların doğayı sevmesi ve doğanın yaşam için önemini anlaşılmasında katkısı inkâr edilemez.

37- Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nın varlığını bu güne kadar devam ettirmesinde Çapanoğulları'nın (Çapanoğulları ? Ek bilgi verilmelidir.) koruya gelmesinin büyük payının olduğu söylenmektedir.

38- Yozgat Çamlığı Milli Park'ı Yozgat ve Yozgatlılar için büyük bir değere sahiptir. Yozgat'ın turizm potansiyeline yaptığı katkı gözardı edilemez niteliktedir.

39- Yozgat amlığı Milli Parkı ile bitişiğindeki Fatih Doğa Parkı'nda;

a- 5 km uzunluğundaki bisiklet yolunda, bisiklet sürülebilmekte, Trekking (yürüyüş) yapılabilmektedir.

b- Parktaki bitki türlerini, kuşlarını, derelerini, tepelerini ve manzaralarını seyrederek ekoturizm yapılabilmektedir.

c- Yozgat amlığı Milli Parkı'ndaki seyir teraslarından her türlü bitkileri, hayvanları ve eşsiz manzaraları seyredip, ayrıca fotoğraflarını çekerek fotosafari yapabilirsiniz.

d- Her zaman temiz, sakin olan parkı yavaş yavaş dolaşarak, seyredip psikolojik rahatlama hissedebilirsiniz. .e-Mart ayından Ağustos ayına kadar, buradaki bitkilerin çiçeklenme zamanlarını görerek güzelliklerini seyredebilirsiniz.

40- Yozgat amlığı Milli Parkı, Yozgat il merkezinin hemen bitişiğinde olduğundan yazın şehrin havasının daha nemli, kışın da daha sıcak ılıman olmasını sağlar.

41- Milli Park'ın mutlak koruma zonuna ziyaretçi girişine izin verilmeyerek ve ayrı bir piknik alanının yapılması Yozgat amlığı Milli Parkı'nın sürdürülebilirliğine yardımcı olmaktadır.

42- Yozgat amlığı Milli Parkı'ndaki Su kaynakları kontrol altında tutularak, suyun bütün yıl kullanımını sağlanmaktadır.

43- Su kaynaklarının kullanımının sınırlandırılması, özellikle böcek faunasının diğer hayvan ve bitkilerin yaşamında ve (sürdürebilirliklerinde önemli rol oynamaktadır.

44- Alanda gezi, yürüyüş ve bisiklet sürüş alanlarının bulunması Milli Parkın, korunması, geliştirilmesi ve devamlılığına da hissedilebilir etki yapmaktadır.

45- Milli Park içinde, Parkı tanıtıcı, yönlendirici, Yozgat için önemini vurgulayan yön ve tanıtım levhalarının bulunması.

46- Milli Parktaki "Tabiat Eğitim Merkezinde" yapılan tanıtım ve açıklayıcı bilinçlendirme çalışmaları, Milli Parkın yararlarının insan sağlığına ilişkin katkılarının daha iyi anlaşılmasına neden olmakta, parkın korunmasına ve geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

47- Milli Park alanının çevresinin kısmen korunmaya alınmış olması, buradaki flora ve faunanın korunmasında ve yapısının önemli ölçüde bozulmamasında yardımcı olmaktadır.

48- Milli Park'a Yozgat İl merkezinden geçen E-88 kara yolundan 2 km lik bir asfalt yolla ulaşılabilir olması ziyaretçi sayısının artmasını sağlamaktadır.

49- Ankara – Sivas Hızlı Tren hattının Yozgat'tan geçmesi ve Yozgat – Sorgun arasına havalimanının yapımına başlanılması, Milli Park'ın Yozgat için önemini ve değerini artırmaktadır.

50- Milli Park içinde herhangi bir yerleşim yerinin bulunmaması Milli Park'ın geleceği için önemlidir.

51- Parklar ve Bölge Müdürlüğü yönetim binalarının park içinde bulunması, koruma ve geliştirmede kolaylık sağlamaktadır.

52- Alan içerisinde ulaşım ve yeterli gezi alanının bulunması

53- Yozgat İl merkezine yakın olması ve topoğrafik yapısı, yüksek rekreasyon potansiyelini ön plana çıkarmaktadır.

54- Milli Park içerisinde elektrik, su ve tuvalet gibi altyapı hizmetlerinin var olması.

55- Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nın güneyinde Fatih Doğa Parkı, batısında Devlet Ormanı'nın bulunması, Fatih Doğa Parkı'nda geniş bir piknik alanının ayrılması, Cevdet Dünder Göleti'nin olması, milli parkın aşırı yükünü hafifletmektedir.

56- Yozgat'ta, Kentparkın ve iki göletin (Büyük ve Küçük Kirazlı göletleri) bulunması da Milli Parkın ziyaretçi sayısını azaltmaktadır.

57- Yozgat merkezinin nüfusunun ve nüfus artışının düşük olması.

58- Temiz ve bol oksijenli havasıyla herkesin ve her türlü aktivitenin yapılmasına son derece uygun olması.

59- Milli Park'la ilgili neredeyse yok denecek kadar bilimsel araştırmanın olması. Bilimsel araştırmalara açık bir yer durumuna gelmesi.

60- Milli Park içindeki yapı, tesis ve donatıların plansız bir şekilde yapılmış olması ve bazılarının bakımsız bir durumda olmaları bir dezavantaj olarak görülmektedir.

61- Yozgat Çamlığı Milli Parkı'ndaki yol güzergahında bulunan çeşmelerin içilebilir ve her zaman serin olan sularından rahatlıkla içebilir ve yararlanabilirsiniz.

Yozgat Çamlığı Milli Parkı, tüm bu özellik ve gizemleri her zaman yetkililer ve halk tarafından korunmasının, bakımının ve geliştirilmesinin ne kadar gerekli ve önemli olduğunu göstermektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yozgat Çamlığı Milli Parkı sahip olduğu özellik ve gizemleriyle, Yozgat için önemli bir değerdir. Ancak kent merkezi ile bitişik olması, ziyaretçilerin dikkatsizliği gibi nedenlerle koruma ve kullanma konusunda bazı problemler yaşamaktadır. Genelde, korunmaya ve doğru bir şekilde kullanılmaya ihtiyacı olan bu alanlar için, insanları koruma alanları konusunda bilinçlendirip, geliştirme planları yaparak, sürdürülebilirliği sağlanıp, gelecek nesillerinde yararlanması mümkün hale getirilmelidir. Yozgat sahip olduğu milli parkı, tarihi dokusu, arkeolojik zenginlikleri, doğa güzellikleri, jeotermal kaynakları ve alternatif turizm potansiyeli ile ülkemizin önde gelen illerinden biridir. Milli Park, piknik, bisiklet ve yürüyüş alanları, seyir terasları, kafeteryasıyla ziyaretçilere hizmet verebilmektedir. Ancak, Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nın tarihsel geçmişi ve sahip olduğu florası ve faunası ile özellikleri, gizemleri bakımından hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yeterince tanıtıldığını söylemek mümkün değildir.

Yakın gelecekte yapımı tamamlanacak olan Ankara – Yozgat, Sivas Hızlı Tren hattı ile Yozgat – Sorgun ilçesi arasına projesi tamamlanarak temelleri atılan ve 2021 yılında açılması planlanan Havaalanı açıldığında, Yozgat'taki Kazankaya Kanyonu, Sarıkaya Roma Hamamı, Sorgun, Sarıkaya ve Yerköy'de bulunan kaplıca tesisleriyle Türkiye'nin ilk milli parkı Yozgat Çamlığı Milli Parkı, turizm yönünden büyük bir potansiyel değer olarak karşımıza çıkacaktır.

Milli Parklar da kendi içerisinde dengesi olan hassas ekosistemlerdir. Burada birçok hayvan türü doğal ortamlarında doğal denge ve döngüsü içerisinde yaşamlarını sürdürmektedirler. Milli parklarda meydana gelecek bir bozulma, hasara uğrama, bu konuda uzman olan kişilerce yapılırsa, Yozgat Çamlığı Milli Parkı, sürdürülebilirlik kuralı içinde uzun süre insanlara yarar sağlamaya devam edebilir. Yaban hayatı milli park ekosisteminin ayrılmaz bir parçası olduğundan, milli parktaki tüm bitki ve hayvanlar titizlikle korunmalıdır. Bu amaçla milli parkların koruma,

Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nın Özellik ve Gizemleri

kollama, geliştirme ve sürdürülebilirlik projelerinin yapımı ve uygulanması ekibinde, güncel bilgilere sahip ve konularında uzman orman mühendisi, şehir ve bölge plancısı, peyzaj mimarı, sosyolog, ziraat mühendisi, halkla ilişkiler uzmanı, jeoloji mühendisi, biyolog, hukukçu, ekonomist gibi uzmanların bulunması milli parkların sürdürülebilirliği açısından önemlidir.

Diyebiliriz ki milli parklardan yararlanacak olan tüm ziyaretçiler ile parkın korumasını yapanlar ve yöneticiler, milli parkların içerisinde çok sayıda yabancı bitki ve hayvanın yaşadığı ekosistemler olduğu bilinciyle hareket etmelidirler.

KAYNAKLAR

Akın, G. (2006). Geçmişten günümüze Anadolu ormanları ve insan, Kırsal Çevre ve Ormanlık Sorunları Araştırma Derneği, Kırsal Çevre Yıllığı (s. 19 – 31). Ankara

Akın, G. (2018). Prehistorya'ya Giriş (Prehistorik Arkeoloji). Ankara. Alter Yay. Rek. Org. Tic.Ltd.Şti.

Erdoğan, N. ve Erdoğan, N. (2017). Kerem'in duasında bir mekân; Türkiye'nin ilk milli parkı Yozgat Çamlığı Milli Parkı, II. Uluslararası Bozok sempozyumu, Yozgat'ın Turizm potansiyelleri ve sorunları Bildiri Kitabı (Cilt. II. s. 385 - 404). Yozgat

Ersoy, İ. ve Daşdemir, İ. (2016). Korunan alanlarda yönetimin etkinlik düzeyinin belirlenmesi (Soğuk su ve Yozgat Çamlığı Milli Parkları örneği). Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 18 (1), 32- 46.

Ertürk, E. (2011). Orman ve Biyolojik Çeşitlilik, Yeşil Mavi (10 – 12). Ankara: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Yayınları.

Güloğlu, Y. (2010). Orman Mülkiyetinin doğuşu ve Osmanlı Devletinde Tanzimat Dönemine kadar ormanlarla ilgili yapılan düzenlemeler. Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 180 – 194

Gümüş, L. (2014). Osmanlı'dan günümüze ormancılık politikalarının ormancılık örgütlenmesi üzerine etkileri ve güncel sorunları. II. Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu, (s. 477 – 489). Isparta

Kervankıran, İ. ve Kılıç, M. (2017). Sosyomekansal boyutlarıyla kentleşme ve milli park etkileşimi: Yozgat Çamlığı Milli Park örneği. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi, 34: 23 – 38.

Kocaeski, S.; Sevil, T.; Şimşek, K.Y.; Katırcı, H.; Çelik, O. ve Çeliksoy, M. A. (2012). Boş Zaman ve Rekreasyon, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Kuvan, Y. (2012). Doğa Koruma ve Korunan Alanlar. İstanbul Üniversitesi Yayın no:5066, Orman Fakültesi Yayın no:499, İstanbul.

Orman Genel Müdürlüğü (OGM), (2018). Ormanlarımızda Yayılış Gösteren Asli Ağaç Türleri.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü Yozgat Şube Müdürlüğü. (2015). Yozgat Çamlığı Milli Parkı ve Fatih Tabiat Parkı Flora Envanteri ve Ötücü Kuşları

Orman ve Su İşleri Bakanlığı, IX. Bölge Müdürlüğü Yozgat Şube Müdürlüğü. (2017). Yozgat Çamlığı Milli Parkı, Yozgat: Yozgat DKMP.

Şahbaz, R . P. ve Altınay, M. (2015). Türkiye'deki Milli Parkların rekreasyon faaliyetleri açısından değerlendirilmesi. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 3(3), 125-135. <https://www.jotags.org/>

Yozgat Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2009). Yozgat Kent Tarihi, Yozgat: Bozok Ofset.